

τινές, μηδέποτε δυνάμενοι νὰ τὸν ὑπηρετήσωσι· θέλει ἀνακαλύπτειν εἰς ὅσους ἀγαπᾷ ιδιότητας, αἵτινες πραγματικῶς τοὺς ἐλλείπουσι· καὶ εἰς ἐκείνους, ἀφ' ὧν λαμβάνει ἡδονήν, θέλει προσπαθεῖ καὶ αὐτὸς νὰ μεταδίδῃ. Τοιοῦτοτρόπως θέλουν ὑπερισχύειν ἐνίοτε συστάσεις ἀργυρώνητοι, ἢ, τὸ χειρότερον, διὰ τῆς κολακείας καὶ δουλοπρεπείας προμηθευθεῖσαι.

Ὁ πολλὰ ἔχων νὰ πράττῃ εἶναι δύσκολον νὰ πράττῃ ὀρθῶς τὰ πάντα, καὶ τοῦ μη ὀρθοῦ ἀνάγκη νὰ ὑποφέρῃ τὰς συνεπειάς. Ἐτι δὲ, καὶ ἂν ἦτο δυνατὸν νὰ πράττῃ πάντοτε τὸ ὀρθόν, ἐπειδὴ ὅμως τοσοῦτοι κρίνουσι τὴν διαγωγὴν αὐτοῦ, οἱ κακοὶ θέλουσι μέμφεσθαι καὶ κωλύειν αὐτὸν ἐκ δυσμενείας, καὶ οἱ ἀγαθοὶ, ἐνίοτε, ἐκ πλάνης.

Αἱ ὕψισται ἄρα θέσεις δὲν εἶναι τὰ οἰκητήρια τῆς εὐδαιμονίας, ἥτις ἀσμένως ἤθελον πιστεύειν ὅτι ἐκ θρόνων καὶ παλατίων κατέφυγεν εἰς τὰς ἑδρας τοῦ ταπεινοῦ βίου καὶ τῆς εἰρηνικῆς ἀφανείας. Ἐπειδὴ τί ἐμπορεῖ νὰ κωλύσῃ τὴν εὐχαρίστησιν, ἢ νὰ διακόψῃ τὰς ἐλπίδας ἐκείνου, ὅστις ἔχει ἱκανότητα ἀναλογον τοῦ ἐπιτηδεύματός του, ὅστις βλέπει ἰδίους ὀφθαλμοῖς ὅλην τὴν περιφέρειαν τῆς ἐπιβρόχης του, ὅστις ἐκλέγει διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ γνώσεως ἅπαντας ὅσους ἐμπιστεύεται, καὶ ὃν οὐδεὶς παρακινεῖται ὑπὸ τοῦ φόβου ἢ τῆς ἐλπίδος ν' ἀπατήσῃ; Βέβαια δὲν ἔχει ἄλλο τι νὰ πράττῃ εἰμὴ ν' ἀγαπᾷ καὶ ν' ἀγαπᾶται, νὰ ζῇ ἐνάρετος καὶ εὐδαίμων.

Ἐὰν ἡ ἐντελής ἀγαθότης ἤθελεν ἐπιφέρει τὴν ἐντελῆ εὐδαιμονίαν, εἶπεν ἡ βασιλόπαις, τοῦτο εἰς τὸν παρόντα κόσμον δὲν δύναται ποτε νὰ γνωρισθῇ· διότι οὐδεὶς ἔχει τελείαν ἀγαθότητα. Ἀλλὰ τοῦλάχιστον βέβαιον εἶναι, ὅτι δὲν εὐρίσκομεν πάντοτε τὴν φαινομένην εὐδαιμονίαν κατ' ἀναλογίαν τῆς φαινομένης ἀρετῆς. Εἰς ὅλα τὰ φυσικὰ, καὶ σχεδὸν εἰς ὅλα τὰ ἠθικὰ δεινὰ, ὑπόκεινται ἐξίσου οἱ κακοὶ καὶ οἱ καλοὶ· συγγέονται εἰς τὴν ἐκ τοῦ λιμοῦ ταλαιπωρίαν, καὶ δὲν διακρίνονται πολὺ εἰς τὴν λύσσαν τῶν πατριῶν· καταποντίζονται ὁμοῦ εἰς τὴν τρικυμίαν, καὶ ἀποδιώκονται ὁμοῦ τῆς πατρίδος των ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν. Ἡ ἀρετὴ δὲν δύναται νὰ χορηγήσῃ εἰμὴ ἀταραξίαν τῆς συνειδήσεως, καὶ σταθερὰν ἐλπίδα εὐδαιμονοσετέρας καταστάσεως· αὕτη ἐνισχύει μὲν ἡμᾶς νὰ ὑποφέρωμεν τὰς συμφοράς μεθ' ὑπομονῆς· ἀλλ' ἐνθυμοῦ ὅτι ἡ ὑπομονὴ προϋποθέτει ὁδύνην.

ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΙΔΗ ΦΙΛΟΜΑΘΕΙΑΣ.

Ἡ ἘΠΙΘΥΜΙΑ τοῦ γινώσκειν εἶναι φυσικὴ εἰς τὸν ἀνθρώπινον νοῦν· καὶ οὐδὲν ἄλλο ἀποδεικνύει τοσοῦτον τὴν ἀληθῆ ποιότητα καὶ διάθεσιν αὐτοῦ, ὅσον τὸ εἶδος τῆς φιλομαθείας του.

Ἐκ τούτου βλέπομεν ὅτι οἱ ταπεινοὶ καὶ μικροὶ νόες ἡδύνονται μᾶλλον μὲ τὴν γνῶσιν τῶν μικρῶν πραγμάτων, ὥς τὰ παιδία. Ὁ ὀνηρὸς νοῦς εὐχαριστεῖται μὲ τὸ χρησιμεῖον μόνον εἰς διασκέδασιν ἢ τέρψιν τῆς φαντασίας. Ὁ περίεργος νοῦς ἀγαπᾷ μᾶλλον τὰ πράγματα· ὁ φρόνιμος καὶ διαπεραστικὸς τὴν ἀπόδειξιν καὶ μαθηματικὴν ἐπιστήμην· ὁ κοσμικὸς νοῦς δὲν ἐπιθυμεῖ ἄλλην γνῶσιν εἰμὴ τὴν ἐγκόσμιον· ἀλλ' ὁ σώφρων καὶ εὐσεβὴς προτιμᾷ τὴν γνῶσιν τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ψυχῆς ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην.

Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ νοῦς πάντοτε ὁρέγεται εἰδὸς τι γνώσεως, παρατηροῦντες ποῖον εἶναι αὐτὸ, ἐμποροῦμεν εὐκόλως νὰ ἀνακαλύψωμεν τὴν κυριωτέραν κλίσιν καὶ διάθεσιν του.

Ἡ ἐπιθυμία αὕτη τοῦ γινώσκειν, ὁμοία μὲ τὰς ἄλλας ἐμφύτους ιδιότητας, ἐνδέχεται νὰ μᾶς ἀποπλανήσῃ, ἐὰν δὲν διευθύνηται ὀρθῶς. Ὅταν ἀποτείνηται εἰς ἀπρεπῆ πράγματα, ἢ ἐκτελῆται κατὰ σφαλερὸν τρόπον, μεταβάλλεται εἰς ματαίαν καὶ ἀξιοκατηγόρητον περιέργειαν. Ἀξιοθρήνητον δὲ παράδειγμα τούτου ἔχομεν εἰς τὰς Γραφὰς τοὺς ἰδίους ἡμῶν προπάτορας, τὰ δυστυχῆ ἀποτελέσματα τοῦ ὁποίου εἶναι πασιδῆλα.

ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΑΥΤΟΥ.

ΣΥΜΦΕΡΕΙ ὁ διδάσκαλος νὰ χαίρῃ τὴν κοινὴν ὑπόληψιν τῶν δημοτῶν, καὶ ἰδίως ν' ἀγαπᾶται καὶ νὰ τιμᾶται ὑπὸ τῶν γονέων, οἵτινες στέλλουσι τοὺς παῖδας αὐτῶν εἰς τὸ σχολεῖόν του. Ἄλλως οἱ γονεῖς θέλουσι τοῦ ἀφαιρῆ τὴν ὑπόληψιν καὶ τὴν ἀγάπην τῶν μαθητῶν, καὶ οὕτω θέλουσι ματαιοῦνεν ὅσους κόπους καταβάλλει πρὸς τὴν ἐκπαίδευσιν των.

Ἀλλὰ, διὰ νὰ ἐλκύῃ τὴν εὐνοίαν τῶν γονέων, δὲν πρέπει νὰ κάμνῃ τυφλῶς ὅλα των τὰ θελήματα, διὰ φόβον μήπως προσκρούσῃ· οὔτε πάλιν νὰ ἐπιμένῃ μὲ πείσμα καὶ ὑπεροψίαν εἰς πάντα. Χρεωστῇ νὰ ἔχῃ ὡς ὅρον ἀπαρασαλεύτου διαγωγῆς τὰς διατάξεις καὶ τοὺς κανονισμοὺς, φερόμενος πρὸς πάντας ἐξ ἴσου. Ἐπειτα δὲ καὶ νὰ γνωρίζῃ ποῦ καὶ πότε πρέπει νὰ ἐπιμένῃ μετὰ σταθερότητος εἰς ἐκτέλεσιν τῶν διατεταγμένων· καὶ ποῦ καὶ πότε πρέπει νὰ ὑπενδίδῃ, ἢ καὶ νὰ χαρίζηται, ὅπου μάλιστα πρίκειται περὶ τῶν ἰδίων του κανονικῶν δικαιωμάτων· διότι, κάμνων μικρὰν θυσίαν τούτων χάριν τῶν πτωχῶν καὶ ἀπόρων, ὅχι μόνον πράσσει ἔργον φιλάνθρωπον, ἀλλὰ δεικνύει καὶ ὅτι ἄλλο συμφέρον δὲν ἔχει ἀνώτερον παρὰ τὸν κοινὸν φωτισμὸν καὶ τὴν ἐπίδοσιν ὅλων ἐπίσης τῶν μαθητῶν του.

Μετὰ μεγάλης προσοχῆς χρεωστῇ ν' ἀποφεύγῃ τὰ σκάνδαλα καὶ τὰς διενέξεις. Δὲν πρέπει νὰ τὸν μέλῃ τί γίνεται εἰς τὰς οἰκογενείας, ἢ τί εἶπεν ὁ δεῖνα ἢ ὁ δεῖνα περὶ τοῦ δεῖνος. Αὐτὸς χρεωστῇ νὰ μένῃ ἀδιάφορος εἰς τὰ